

Bruxelles, 8. ožujka 2024.
(OR. en)

7212/24

**Međuinstitucijski predmet:
2021/0414(COD)**

SOC 161
EMPL 90
MI 238
DATAPROTECT 119
CODEC 644

NAPOMENA

Od:	Odbor stalnih predstavnika (dio 1.)
Za:	Vijeće
Br. preth. dok.:	7126/24
Br. dok. Kom.:	14450/21 - COM(2021) 762 final
Predmet:	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o poboljšanju radnih uvjeta u radu putem platforme – <i>analiza konačnog kompromisnog teksta s ciljem postizanja dogovora</i>

I. UVOD

Komisija je 9. prosinca 2021. predstavila svoj prijedlog direktive o poboljšanju radnih uvjeta u radu putem platforme. Prijedlogom se nastoji:

1. poboljšati radne uvjete radnika koji rade putem platforme olakšavanjem ispravnog utvrđivanja njihova radnog statusa s pomoću oborive pravne pretpostavke (poglavlje II.),

2. poboljšati zaštitu osobnih podataka osoba koje rade putem platforme poboljšanjem transparentnosti, pravednosti i odgovornosti pri uporabi automatiziranih sustava praćenja ili donošenja odluka (poglavlje III.),
3. poboljšati transparentnost rada putem platforme (poglavlje IV.) te uvesti određene pravne lijekove i mjere o izvršavanju (poglavlje V.).

Na temelju relevantnih pravnih osnova, tj. članka 153. stavka 2. točke (b) UFEU-a, u vezi s člankom 153. stavkom 1. točkom (b) i člankom 16. stavkom 2. UFEU-a, Vijeće odlučuje kvalificiranom većinom, u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom.

Nadovezujući se na rad slovenskog i francuskog predsjedništva i nakon prvog pokušaja tijekom češkog predsjedanja u prosincu 2022., Vijeće je tijekom švedskog predsjedanja 7. lipnja 2023. postiglo dogovor o općem pristupu¹.

Europski parlament 2. veljače 2023. glasovao je za početak međuinstitucijskih pregovora².

II. TRENUTAČNO STANJE

Prijedlog je razmatran u okviru osam trijaloga, od kojih je prvi održan 11. srpnja 2023. tijekom španjolskog predsjedanja. Na šestom trijalogu 12. i 13. prosinca 2023. suzakonodavci su uspjeli postići privremeni dogovor³. Međutim, taj prijedlog nije dobio potrebnu potporu na sastanku Corepera 22. prosinca 2023.

Belgijsko predsjedništvo nastavilo je pregovore o predmetu u cilju postizanja dogovora tijekom trenutačnog zakonodavnog razdoblja. Na sastanku Corepera 26. siječnja 2024. primilo je revidirani mandat⁴ koji se u velikoj mjeri temeljio na privremenom dogovoru postignutom u prosincu, pri čemu u pogledu odredaba poglavlja II. nije bilo znatnog odmaka od odredaba općeg pristupa.

¹ Dokument 10107/23.

² A9-0301/2022.

³ Dokument 16187/23 + ADD 1 i ADD 2.

⁴ Dokument 5816/24 + COR 1.

Na sedmom trijalogu održanom 30. siječnja Parlament je obavijestio predsjedništvo da na navedenoj osnovi nije moguće postići dogovor. Nakon teških pregovora pregovarački timovi dvaju suzakonodavaca postigli su tijekom osmog trijalog 8. veljače 2024. dogovor o novom privremenom kompromisnom tekstu. Taj dogovor obuhvaća alternativni pristup pravnoj pretpostavci, kojim se državama članicama prepušta prostor za diskreciju kad je riječ o načinima uvođenja učinkovite pravne pretpostavke u njihovo nacionalno pravo. Glavni elementi tog drugog privremenog dogovora navedeni su u odjeljku III. u nastavku.

Unatoč tome, na sastancima Corepera održanima 16. veljače i 8. ožujka 2024. iznimno mala većina prevagnula je da privremeni dogovor ne bude poduprt. Stoga Predsjedništvo to pitanje upućuje na ministarsku razinu radi analize s ciljem postizanja dogovora.

III. GLAVNI ELEMENTI PRIVREMENOG DOGOVORA POSTIGNUTOG **8. VELJAČE 2024.**

Tekst privremenog dogovora postignutog 8. veljače naveden je u Dopuni 1. ovoj napomeni. U objašnjenjima u nastavku upućuje se na tu dopunu.

Poglavlje I. – Opće odredbe

Poglavlje I. i dalje u velikoj mjeri odgovara duhu općeg pristupa. Predsjedništvo je uspjelo osigurati u pregovorima da cjelokupno poglavlje I., a posebno članak 3. o posrednicima, ostane nepromijenjeno u odnosu na revidirani mandat Vijeća od 26. siječnja.

U dotičnom poglavlju izričito se navodi da su, kako bi se izbjeglo zaobilaženje odredaba Direktive putem posrednika, države članice dužne osigurati da, u slučaju kada se digitalna radna platforma koristi posrednicima, osobe koje rade putem platforme i imaju ugovorni odnos s posrednikom uživaju jednaku razinu zaštite na temelju ove Direktive kao osobe koje imaju izravan ugovorni odnos s digitalnom radnom platformom (članak 3.). U tu su svrhu dužne uvesti odgovarajuće mehanizme koji će uključivati, prema potrebi, sustave solidarne odgovornosti.

Poglavlje II. – Radni status

U poglavlju II. o radnom statusu došlo je do najvećih promjena u usporedbi s općim pristupom. Nakon što je Parlament odbio nastaviti pregovore na temelju revidiranog mandata od 26. siječnja, bilo je potrebno drukčije pristupiti pravnoj pretpostavci u cilju postizanja dogovora. Taj pristup, na kojem se temelji privremeni dogovor postignut 8. veljače, sastoji se u tome da države članice moraju uspostaviti učinkovitu oborivu pravnu pretpostavku radnog odnosa umjesto da detaljno navode mehanizam pravne pretpostavke (članak 5. stavci 1. i 2.).

Stoga su države članice odgovorne za utvrđivanje modaliteta pravne pretpostavke. To znači da imaju prostor za diskreciju kad je riječ o definiranju mehanizma pretpostavke. Također se navodi da su države članice odgovorne za određivanje slučajeva u kojima se smatra da postoji dovoljno činjenica koje upućuju na kontrolu i usmjeravanje, što vodi aktivaciji pravne pretpostavke.

Unutar tog okvira, države članice i dalje su dužne osigurati rezultat, tj. da pravna pretpostavka bude *učinkovita* na način koji predstavlja olakšavanje postupka u korist osoba koje rade putem platforme. Pojam učinkovitosti razrađen je u uvodnoj izjavi 32., u kojoj se navodi da pravna pretpostavka mora osobi koja radi putem platforme učinkovito olakšati ostvarivanje koristi od pretpostavke, s jedne strane, te da zahtjevi u okviru pravne pretpostavke ne bi trebali biti opterećujući te bi se njima trebale umanjiti teškoće s kojima se suočavaju osobe koje rade putem platforme u pogledu pružanja dokaza o postojanju radnog odnosa, s druge strane.

Konačno određivanje ispravnog radnog statusa ostaje stvar nacionalnog prava, kako je u njemu definiran, odnosno u kolektivnim ugovorima ili praksi na snazi u državama članicama, uzimajući u obzir sudsku praksu Suda.

Kao i u općem pristupu, u pravilima o obaranju navodi se da u slučaju da digitalna radna platforma osporava pravnu pretpostavku, teret dokazivanja da dotični ugovorni odnos nije radni odnos, kako je definiran u državama članicama, leži na digitalnoj radnoj platformi.

U skladu s općim pristupom, pravilo da bi se pravna pretpostavka trebala primjenjivati u svim relevantnim upravnim ili sudskim postupcima koji se odnose na ispravno utvrđivanje radnog statusa osobe koja radi putem platforme zadržano je zajedno s izuzećem za postupke koji se odnose na porezna i kaznena pitanja te pitanja socijalne sigurnosti (članak 5. stavak 3.).

Nadležna nacionalna tijela dužna su djelovati ako smatraju da bi osoba koja radi putem platforme mogla biti pogrešno klasificirana. Međutim, imaju prostor za diskreciju kad je riječ o odabiru mjere koju treba poduzeti (članak 5. stavak 5.). Nadležna nacionalna tijela stoga mogu pokrenuti odgovarajuće mjere *ili* postupke.

Slično tome, tijela u državama članicama odgovorna su za donošenje odluke o provedbi, *prema potrebi*, kontrola i inspekcija ako je nadležno nacionalno tijelo utvrdilo postojanje radnog statusa osobe koja radi putem platforme. To odgovara revidiranom mandatu od 26. siječnja i nadležnim nacionalnim tijelima osigurava znatan prostor za diskreciju.

Poglavlje III. – Algoritamsko upravljanje

Poglavlje o algoritamskom upravljanju ostalo je nepromijenjeno u odnosu na revidirani mandat od 26. siječnja. Sadržava potrebne mjere za zaštitu osoba koje rade putem platforme od rizika povezanih s uporabom automatiziranih sustava praćenja i donošenja odluka kako su definirani u članku 2. stavku 1. točkama 8. i 9. Te zaštitne mjere osobito uključuju:

- zabranu obrade određenih vrsta podataka, na primjer osobnih podataka o emocionalnom i psihološkom stanju osobe koja radi putem platforme, ili u određene posebne svrhe, primjerice obrade biometrijskih podataka u svrhu identifikacije ili obrade osobnih podataka radi predviđanja ostvarivanja temeljnih prava (članak 7.);
- veću transparentnost automatiziranih sustava praćenja i donošenja odluka za osobe koje rade putem platforme i njihove predstavnike (članak 9.);
- ljudski nadzor nad automatiziranim sustavima praćenja i donošenja odluka, uključujući evaluaciju svake dvije godine i posebno kvalificirano osoblje ovlašteno za poništavanje automatiziranih odluka, koje uživa posebnu zaštitu (članak 10.);
- odluke o ograničenju, suspenziji ili raskidu ugovornog odnosa odnosno ukidanju računa osobe koja radi putem platforme ili odluke s ekvivalentnim negativnim učinkom koje mora donijeti čovjek (članak 10. stavak 5.);
- pravo na ljudsko preispitivanje odluka koje donose automatizirani sustavi praćenja i donošenja odluka, uključujući pravo na obraćanje osobi za kontakt i primanje pisanog obrazloženja (članak 11.);
- obvezu evaluacije rizika koji automatizirani sustavi praćenja i donošenja odluka predstavljaju za sigurnost i zdravlje radnika (članak 12.).

Poglavlje IV. – Transparentnost rada putem platforme

Poglavlje o transparentnosti rada putem platforme ostalo je nepromijenjeno u odnosu na revidirani mandat od 26. siječnja. Njime se od digitalnih radnih platformi zahtijeva da prijave rad koji obavljaju radnici koji rade putem platforme (članak 16.) i uključuje odredbu da se određene vrste informacija koje se odnose na osobe koje rade putem platforme stave na raspolaganje nadležnim tijelima i predstavnicima osoba koje rade putem platforme (članak 17.).

Poglavlje V. – Pravni lijekovi i izvršavanje

U ovom se poglavlju posebno utvrđuju pravo na pravnu zaštitu osoba koje rade putem platforme (članak 18.), mogućnost da se predstavnici uključe u postupke za izvršavanje prava koja proizlaze iz Direktive (članak 19.), uspostava namjenskog i zaštićenog komunikacijskog kanala za osobe koje rade putem platforme (članak 20.), mogućnost da nacionalni sudovi digitalnoj radnoj platformi nalože otkrivanje dokaza relevantnih za postupak (članak 21.) te učinkovite, odvraćajuće i proporcionalne kazne primjenjive na povrede nacionalnih odredaba donesenih na temelju odredaba Direktive (članak 24.).

Jedina izmjena tog poglavlja u odnosu na revidirani mandat od 26. siječnja bilo je dodavanje novog stavka 3. u članak 24. Tom se odredbom predviđa suradnja nadležnih nacionalnih tijela različitih država članica, uz potporu Europske komisije, razmjenom relevantnih informacija i najboljih praksi o provedbi pravne pretpostavke.

Poglavlje VI. – Završne odredbe

U odnosu na revidirani mandat od 26. siječnja u ovome su poglavlju provedene samo manje izmjene.

IV. ZAKLJUČAK

Predsjedništvo smatra da se privremenim dogovorom navedenim u Dopuni 1. ovoj napomeni osigurava čvrst i uravnotežen regulatorni okvir za rad putem platforme.

S jedne strane, njime se pruža snažna zaštita osobama koje rade putem platforme od njihove klasifikacije kao lažno samozaposlenih osoba; prvi put se u pravu Unije rješavaju izazovi povezani s uporabom automatiziranih sustava praćenja i donošenja odluka; te se njime postiže transparentnost i uređuje uporaba tih sustava, povećava transparentnost rada putem platforme, čak i u prekograničnim situacijama, i osigurava snažna uloga predstavnikâ osoba koje rade putem platforme.

S druge strane, osigurava se jasan regulatorni okvir kojim se doprinosi usklađivanju zakonodavstva država članica, kojim se digitalnim radnim platformama pruža potrebna pravna sigurnost i stoga potiče njihov održivi rast.

Privremenim dogovorom postignutim 8. veljače istodobno se poštuje duh općeg pristupa te on u najvećem dijelu odgovara revidiranom mandatu koji je Odbor stalnih predstavnika odobrio 26. siječnja 2024.

Predsjedništvo poziva ministre i ministrice da otvore put ovom revolucionarnom zakonodavnom aktu kojim se primjereno rješavaju brojni rizici povezani s digitalnom revolucijom na radnom mjestu te da dodatno ne odgađaju njegovo stupanje na snagu.

Vijeće se poziva da:

- postigne dogovor o konačnom kompromisnom tekstu, kako je naveden u Dopuni 1. ovoj napomeni i
- ovlasti predsjedništvo da pošalje pismo predsjedniku Odbora EMPL Europskog parlamenta u kojem potvrđuje da će, ako Europski parlament donese svoje stajalište u prvom čitanju, u skladu s člankom 294. stavkom 3. UFEU-a, u točnom obliku kompromisnog teksta navedenog u Dopuni ovoj napomeni (podložno reviziji pravника lingvista obiju institucija), Vijeće, u skladu s člankom 294. stavkom 4. UFEU-a, odobriti stajalište Europskog parlamenta te će se akt donijeti u formulaciji koja odgovara stajalištu Europskog parlamenta.
